

23/K42

Prof. N. Chițescu, Pr. Prof. Isidor Todoran, Pr. Prof. I. Petreuță

TEOLOGIA

DOGMATICĂ ȘI SIMBOLICĂ

v o l u m u l 2

MANUAL PENTRU FACULTĂȚILE TEOLOGICE

Cuprins

Partea II

TEOLOGIA DOGMATICĂ SPECIALĂ ȘI SIMBOLICĂ (CONTINUARE)

DUMNEZEU MÂNTUITORUL

CUPRINSUL ȘI ÎNSEMNĂTATEA DOGMEI

PREGĂTIREA OMENIRII PENTRU PRIMIREA UNUI MÂNTUITOR. NECESITATEA

ÎNTRUPĂRII. 7

1. Considerații generale. 2. Pregătirea păgânilor și iudeilor. 3. Posibilitatea mântuirii.

4. Cauza întrupării Fiului. 5. Plinirea vremii. 7

FIREA DUMNEZEIASCĂ ȘI FIREA OMENEASCĂ A LUI IISUS HRISTOS 15

1. Profețiile mesianice ale Vechiului Testament despre cele două firi ale Mântuitorului

2. Mărturiile Mântuitorului Însuși. 3. Mărturiile Sfinților Apostoli și Evangheliști. 4.

Sfânta Tradiție. 5. Nașterea supranaturală a Domnului. 6. Impecabilitatea Lui. . 15

UNIREA IPOSTATICĂ 20

1. Sensul unirii ipostatice. 2. Combaterea nestorianismului și monofizitismului. 3. Unirea

ipostatică în raport cu Sfânta Treime. 4. Unirea ipostatică rămâne în veci. 20

URMĂRILE UNIRII IPOSTATICE. 25

1. Comunicarea însușirilor. 2. Îndumnezeirea firii omenești. 3. Lipsa de păcat 4. O

singură închinare lui Iisus Hristos. 5. Maria este adevărata Născătoare de

Dumnezeu. 25

PROBLEMA CHENOZEI 32

1. Chenoza în Noul Testament. 2. Teoriile protestante asupra chenozei. 3. Explicația lui

Bulgakov. 4. Adevărata înțelegere a chenozei. 32

EREZII HRISTOLOGICE 35

Introducere. 1. Erezii referitoare la divinitatea Mântuitorului. 2. Erezii referitoare la

omenitatea Lui. 3. Erezii referitoare la unirea ipostatică. 35

OPERA MÂNTUITOARE (MÂNTUIREA OBIECTIVĂ)

ÎNTREITA SLUJIRE A MÂNTUITORULUI 38

1. Despre cele trei demnități ale Mântuitorului în general. 2. Chemarea profetică. 3.

Slujirea arhierescă. 4. Demnitatea împărătească. 38

ASPECTELE ESENȚIALE ALE OPEREI DE RĂSCUMPĂRARE ÎN CONCEȚIA ORTODOXĂ

ASPECTUL DE JERTFĂ AL RĂSCUMPĂRĂRII	44
1. Ascultarea Domnului. 2. Moartea Sa.	44
II. ASPECTUL ONTOLOGIC AL RĂSCUMPĂRĂRII	49
1. Eficiența ontologică a ascultării și a morții Domnului. 2. Rostul afectelor în natura umană a Domnului și modul biruirii lor.	49
III. ASPECTUL RECAPITULATIV AL RĂSCUMPĂRĂRII	57
1. Natura recapitulării virtuale. 2. Modelul recapitulării: Adam cel nou. 3. Iisus Hristos centrul umanității. 4. Puntea dintre Hristos și oameni.	57
RĂSCUMPĂRAREA ÎN TEOLOGIA ROMANO-CATOLICĂ	61
1. Expunerea doctrinei. 2. Critica ei.	61
RĂSCUMPĂRAREA ÎN TEOLOGIA PROTESTANTĂ	67
1. Punctul de vedere al lui Luther. 2. Concepția vechii Ortodoxii protestante. 3. Ideea împăcării subiective. 4. Încercare de sinteză. 5. Tăgăduirea ideii de ispășire. 6. Revenirea teologiei protestante la ideea de ispășire a jertfei de pe cruce. Critica concepției protestante.	67

DUMNEZEU SFINȚITORUL (HARUL DUMNEZEIESC)

FIINȚA HARULUI DUMNEZEIESC DUPĂ CELE TREI CONFESIUNI

I. CONCEȚIA ORTODOXĂ DESPRE HAR	75
1. Ființa harului. Unitatea harului: Har și daruri.	75
II. DOCTRINA CATOLICĂ DESPRE GRAȚIE	80
1. Grația creată ține pe om despărțit de Dumnezeu. 2. Dificultățile interne ale definiției catolice a grației.	80
CONCEȚIA PROTESTANTĂ DESPRE HAR.....	86

HAR ȘI LIBERTATE; PREDESTINAȚIE

I. TEORII CATOLICE DESPRE RAPORTUL ÎNTRE NATURĂ ȘI HAR	87
1. Principii comune ortodoxiei și catolicismului. 2. Teoriile catolice cu privire la raportul dintre grație și libertate: a) tomismul; b) molinismul; c) congruismul.	87
II. DOCTRINA ORTODOXĂ DESPRE RAPORTUL ÎNTRE NATURĂ ȘI HAR	93
III. DOCTRINA PROTESTANTĂ DESPRE RAPORTUL DINTRE NATURĂ ȘI HAR	99
1. Raportul dintre har și libertate la luterani și calvini. 2. Problema „încopierii” între natură și har.	99

LUCRAREA HARULUI DUMNEZEIESC

ÎNDRAPTAREA ÎN CELE TREI CONFESIUNI CREȘTINE	105
1. Pregătirea îndreptării. 2. Îndreptarea la ortodocși. 3. Îndreptarea la catolici și protestanți. 4. Critica învățaturii protestante.	105

CREDINȚA ȘI FAPTELE BUNE CA ȘI CONDIȚII SUBIECTIVE ALE MÂNTUIRII	112
DEOSEBIRI INTERCONFESIONALE CU PRIVIRE LA CONDIȚIILE SUBIECTIVE ALE MÂNTUIRII. NOȚIUNEA DE MERIT ȘI INDULGENȚELE	
I. DOCTRINA ORTODOXĂ ȘI CATOLICĂ ÎN EXPUNERE COMPARATIVĂ	116
1. Doctrina catolică despre condițiile subiective ale îndreptării. 2. Doctrina catolică despre meritul faptelor bune. 3. Critica doctrinei catolice a meritului. 4. Omul dobândește prin fapte o vrednicie. 5. Meritele prisositoare, indulgențele și critica lor.	116
II DOCTRINA PROTESTANTĂ ȘI ORTODOXĂ ÎN EXPUNERE COMPARATIVĂ	130
1. Doctrina protestantă despre fapte. Critica ei.	130
NOȚIUNEA DE SFINȚENIE; CINSTIREA ÎNGERILOR, A SFINȚILOR ȘI A SFINTEI FECIOARE, A MOAȘTELOR ȘI A SFINTELOR ICOANE	
I. NOȚIUNEA DE SFINȚENIE	140
1. Superioritatea noțiunii de sfințenie creștină față de cea păgână și de cea iudaică. 2. Descrierea ei. 3. Lucrarea harului. 4. Sfântul. 5. Deosebiri interconfesionale asupra Sfințeniei.	140
II. CINSTIREA SFINȚILOR ÎN GENERAL ȘI A SFINTEI FECIOARE ÎN SPECIAL	145
Motivele de cinstire a sfinților. 2. Ei ne ajută în virtutea „comuniunii sfinților”. 3. Motive pentru a crede în intervenția sfinților. 4. Înlăturarea unei obiecții împotriva posibilității mijlocirii lor. 5. Cinstirea sfinților. 6. Cinstirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria.	145
III. CINSTIREA SFINTELOR MOAȘTE, A SFINTELOR ICOANE ȘI A SFINȚILOR ÎNGERI	150
1. Temeiul dogmatic al cinstirii sfintelor moaște. 2. Cum se explică nestrăciunea lor. 3. Practica Bisericii. 4. Icoanele sunt locul haric al unei prezențe. 5. Temeiul lor scripturistic. 6. Cele șase tipuri principale de icoane expuse de Sf. Ioan Damaschin; respingerea câtorva argumente ale iconoclaștilor. 7. Izvorul icoanelor. 8. Folosul lor. 9. Cinstirea sfinților îngeri.	150
DOCTRINA ORTODOXĂ DESPRE BISERICĂ	
I. BISERICA, ORGAN AL MÂNTUIRII ȘI SFINȚIRII OAMENILOR	154
II. CONCEPȚIA ORTODOXĂ DESPRE FIINȚA BISERICII	156
III. ÎNSUȘIRILE BISERICII	166
IV. IERARHIA BISERICESCĂ	170
DOCTRINA CATOLICĂ DESPRE BISERICĂ	
I. FIINȚA BISERICII ÎN CATOLICISM	176
1. Definiția Bisericii. 2. Elementele interne și externe ale Bisericii. 3. Încercări de sinteză. 4. Critica teoriilor romano-catolice despre Biserică. 5. Însușirile Bisericii în Romano-Catolicism.	176

II. IERARHIA BISERICII ÎN CATOLICISM	182
Primatul și infailibilitatea papală. 2. Celibatul preoțesc.	182
DOCTRINA PROTESTANTĂ DESPRE BISERICĂ	
I. FIINȚA BISERICII DUPĂ PROTESTANȚI	187
1. Concepția reformatorilor despre Biserică. 2. Critica acestei concepții.	187
II. IERARHIA, DUPĂ PROTESTANȚI	194
Teoria protestantă a preoției generale. 2. Critica ei.	194
SFINTELE TAINЕ ÎN GENERAL	196
Considerații generale. 2. Noțiunea de Sf. Taine. 3. Deosebiri confesionale. 4.	
Necesitatea Tainelor. 5. Săvârșirea Tainelor. 6. Numărul lor. 7. Ierurgiile.	196
TAINA BOTEZULUI	206
1. Definiția. 2. Numirile. 3. Instituirea. 4. Partea externă. 5. Întreita cufundare. 6. Practici	
gresite. 7-8. Formula. 9. Efectele Botezului. 10. Necesitatea lui. 11. Săvârșitorul. 12.	
Primitorul. 13. Data. 14. Botezul sângelui. 15. Botezul dorinței.	206
TAINA MIRULUI	219
1. Definiția și numirea. 2. Instituirea dumnezeiască și partea externă. 3. Partea internă.	
4. Săvârșirea Tainei.	219
DUMNEZEIASCA EUHARISTIE	224
Definiție și numiri. 2. Însemnătatea Sf. Euharistii. 3. Ființa ei: instituirea; partea văzută;	
partea nevăzută; prezența reală. 4. Transsubstanțierea; interpretări protestante. 5.	
Urmările prezenței reale. 6. Săvârșirea și împărtășirea. 7. Sf. Euharistie ca jertfă.	224
TAINA POCĂINȚEI	243
1. Definiția. 2. Numirile. 3. Instituirea dumnezeiască. 4. Partea văzută. 5. Partea	
nevăzută. 6. Săvârșitorul. 7. Primitorul. 8. Canonul sau epitimia.	243
TAINA HIROTONIEI	255
1. Definiție. 2. Numirile. 3. Instituirea. 4. Partea văzută. 5. Efectele. 6. Săvârșitorul. 7.	
Primitorul.	255
TAINA NUNȚII	259
1. Definiție. 2. Numirile. 3. Instituirea. 4. Partea văzută. 5. Săvârșitorul. 6. Primitorii. 7.	
Efecte și calități	259
TAINA MASLULUI	264
1. Definiția. 2. Numirile. 3. Instituirea. 4. Partea externă. 5. Efectele. 6. Săvârșitorii. 7.	
Primitorul.	264

DUMNEZEU JUDECĂTORUL

OBSERVAȚII INTRODUCTIVE	270
CONCEPȚIA CREȘTINĂ DESPRE MOARTE	271
1. Noțiunea. 2. Cauza morții. 3. Universalitatea ei. Însemnătatea ei.	271
JUDECATA PARTICULARĂ	276
1. Universalitatea credinței într-o judecată particulară; justificarea ei. 2. Învățătura Bisericii Ortodoxe. 3. Învățături heterodoxe.	276
VIAȚA REPAUSAȚILOR NOȘTRI. RAI ȘI IAD.	282
1. Punctul de vedere creștin. 2. Continuarea activității sufletului în viața de dincolo. 3. Conștiința timpului. 4. „Lucrați cât este ziua”. 5. Raiul. 6. Iadul.	282
PURGATORIUL	292
1. Purgatoriul după romano-catolici. 2. Critici invocate de ei. 3-4. Purgatoriul contrazice spiritul religiei creștine. 5. Puncte neesențiale ale învățaturii despre purgatoriu. .	292
LEGĂTURA DINTRE CREȘTINII DE PE PĂMÂNT CU CEI REPAUSAȚI	298
1. Legătura veșnică a iubirii. 2. Mărturia Revelației despre mijlocirea sfinților. 3. Invocarea sfinților. 4. Legătura pământenilor cu cei din iad după Revelație și după rațiune.	298
ÎNVIEREA MORTILOR	304
1. Ce înseamnă învierea morților. Când și cum se va întâmpla ea. 3. Învierea morților este universală. 4. Prefacerea trupurilor la învierea de obște după Revelație. 5. Învățături greșite cu privire la învierea de obște. 6. Îndreptățirea învierii de obște din punct de vedere rațional.	304
A DOUA VENIRE A DOMNULUI ȘI JUDECATA OBȘTEASCĂ	309
1. Parusia și timpul ei, după Revelație. 2. Judecata obștească. 3. Caracteristicile ei. 4. Scopul ei. 5. Judecătorul; rolul îngerilor. 6. Descrierea judecății obștești. 7. Sentința. 8. Locul acestei judecăți.	309
MILENARISMUL ȘI COMBATEREA LUI	315
1. Istoricul milenarismului. 2. Combaterea milenarismului.	315
CER NOU ȘI PĂMÂNT NOU, VIAȚA VEȘNICĂ	317
1. Sfârșitul lumii; cer nou și pământ nou. 2. Chinurile veșnice; viața veșnică și justificarea lor. 3. Fericirea veșnică.	317

**EDITURA RENAȘTEREA vă oferă, prin poștă sau la sediul ei,
apariții mai noi:**

TEOLOGIA DOGMATICĂ ȘI SIMBOLICĂ, volumul I, manual pentru facultățile teologice, Prof. N. Chițescu, Pr. Prof. Isidor Todoran, Pr. Prof. Petreună, ediția a II - a, înfoliere mată, format 166x237 mm, 426 p., **250.000/25 LEI**

IPS Bartolomeu Anania, APA CEA VIA A ORTODOXIEI, ediția a II-a, revăzută și adăugită, A5, 256 p. 150.000/15 lei

și mai vechi:

1. Pr. Nicolae Neaga, **HRISTOS ÎN VECHIUL TESTAMENT**, ediția a II-a, 156 pag., format A5, **165.000/16,5 LEI**

2. Pr. Ene Braniște, **DESPRE PREOȚIE**, format A5, 170 pag., **120.000/12 lei.**

3. Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgorean, **MORALA CREȘTINĂ**, manual pentru seminariile teologice, ediția a IV-a, 332 pag., format 146x203 mm, înfoliere lucioasă, **150.000/15 LEI**

4. Prof. Dr. Liviu Galaction Munteanu, **VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL**, format A5, 160, pag., preț **150.000/15 lei**

5. Prof. Dr. Liviu Galaction Munteanu, **VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN**, format A5, 159 pag., preț **120.000/12 lei**

6. Anca Manolache, **SFINTELE TAINÉ ÎN VIAȚA BISERICII**, A5, 152 p. **150.000/15 lei**

7. **ACATISTUL BUNEI VESTIRI**, cu o meditație de IPS Bartolomeu, 44 pag., preț **13.000/1,3 lei.**

8. **INTRODUCERE ÎN CITIREA SFINTEI SCRIPTURI**, Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, 64 pag., preț **35.000/3,5 lei**

9. **CHIPUL LUI HRISTOS ÎN VIAȚA MORALĂ A CREȘTINULUI**, PS Irineu Bistrițeanul, 446 pag., preț **230.000/23 lei**

10. **PASĂRE-ALBASTRĂ, UNUL DIN BASMELE CONTESEI D'AULNOY**, format A4, 28 pag. cu ilustrații, preț **60.000/6 lei.**

11. **CATEHISM ÎNVĂȚĂTURĂ DE CREDINȚĂ**, ed. III-a, format 170x240 mm, 504 pag., preț **220.000/22 lei.**

12. **PORTRET DE TEOLOG - ANCA MANOLACHE**, format 205x125mm, 76 pag., înfoliere mată, preț **70.000/7 lei**

13. **DOGMATICA ORTODOXĂ**, manual pentru seminariile teologice, Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgorean, Prefată Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, ediția a V - a, înfoliere lucioasă, format 170x240 mm, 368 p., **220.000/22 lei.**

14. **MEDICII ȘI BISERICA** vol. II, format A5, 190 pag., **160.000/16 lei**

și altele în curs de apariție:

1. Petre Vintilescu, *Poezia inmografică.*

2. Pr. Liviu Galaction Munteanu, *Predica de pe munte.*

3. Pr. Liviu Stan, *Mirenii în Biserică.*

4. Radu Preda, *Gândirea socială a Bisericii.*

5. *Antologie de limbă latină.*

6. *Antologie de limbă greacă.*

7. *Curs de limbă greacă pentru studenții Facultăților de Teologie.*

8. Natalia Dinu Manoilescu, *Sfântul Duh în spiritualitatea ortodoxă.*

Pentru 10 sau mai multe exemplare **20% RABAT/REDUCERE**

comenzile se fac pe adresa noastră:

**EDITURA RENAȘTEREA, Piața Avram Iancu nr. 18, 400117 Cluj-Napoca, jud. Cluj
cod fiscal 4547095, Cod IBAN: RO57RNCB2200000001320056
mail: renasterea@personal.ro, tel./fax: 0264-599649, 0740/190.855 - Administrație**

EDITURA RENĂȘTEREA

Cluj-Napoca 2005

ISBN 973-8248-67-1